

ดนตรีพื้นเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อ่าน เขียน ร้องโน้ตไทยและโน้ตสากลได้
๒. เปรียบเทียบเสียงร้องและเสียงของเครื่องดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกันได้
๓. อธิบายบทบาทความสัมพันธ์และอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อสังคมไทยได้
๔. ระบุความหลากหลายขององค์ประกอบดนตรีในวัฒนธรรมต่างกันได้

ความหมาย และประวัติความเป็นมาของดนตรีไทย

ความหมาย

- เพลงไทยที่มีระดับเสียงซึ่งประกอบขึ้นเป็นทำนองมีลีลา จังหวะ ความดัง-เบา สลับสอดแทรกมีความไพเราะเสนาะหู
- ก่อให้เกิดความรู้สึกรื่นเริง สนุกสนาน ให้ความสุขความโศกเศร้า

ความเป็นมา

- ดนตรีไทยเป็นดนตรีที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้บรรเลงในกิจกรรมต่างๆ บรรเลงประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ บรรเลงเพื่อความบันเทิงของผู้คน

■ การแบ่งยุคสมัยทางดนตรีของไทย

๑ สมัยก่อนสุโขทัย

ได้มีการเล่นดนตรีกันในหลายลักษณะทั่วทุกอาณาจักร เครื่องดนตรีที่ใช้ ได้แก่ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีด เช่น พิณน้ำเต้า พิณเพียะ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี เช่น ฆ้องกลอง เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เช่น แคน ปี่

๒ สมัยสุโขทัย

มีความคล้ายคลึงกับสมัยก่อนสุโขทัย เช่น กระจับปี่ พิณน้ำเต้า พิณเพียะ ซอสามสาย ฆ้อง กลอง พัด ฯลฯ และได้มีการประสมวงดนตรีในรูปแบบต่างๆขึ้น เช่น วงขับไม้ ใช้บรรเลงในงานพระราชพิธีสำคัญ

๓ สมัยอยุธยา

มีการประดิษฐ์เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายขึ้น ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ จระเข้ และได้มีการปรับปรุงประสมวงดนตรีขึ้นใหม่ ได้แก่ วงมโหรีเครื่องหก ส่วนเพลง ไทยมีการประพันธ์ขึ้นในสมัยอยุธยา เช่น เพลงนางนาค สมิงทอง

๔ สมัยรัตนโกสินทร์

ดนตรีมีความเจริญรุ่งเรืองมาก มีหลายวงดนตรีเกิดขึ้น และมีการนำเครื่องดนตรีหลายชนิดมาใช้ในวง

บทบาท และอิทธิพลของดนตรีต่อสังคมไทย

■ บทบาทของดนตรีต่อสังคมไทย

บทบาทของดนตรีไทย :

ดนตรีที่มีแบบแผน และมีรูปแบบเป็นดนตรีที่เป็นตัวแทนของดนตรีประจำชาติ

พระราชพิธีของราชสำนัก

งานพิธีของราษฎร และในกิจกรรมอื่นๆ

งานพิธีของราษฎร ประเภทงานศพ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงภาพยนตร์ และละครโทรทัศน์

ดนตรีที่ใช้ประกอบการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ

บทบาทของดนตรีพื้นบ้าน :

ดนตรีพื้นบ้านของไทยนั้นมีความหลากหลายตามสภาพของสังคมและวัฒนธรรม

ภาคเหนือ

- วงสะล้อซอซึงขลุ่ย (วงสะล้อซอซึงหรือวงสะล้อซอปิ่น)
วงปี่จุม วงปาดซ้อง วงตั้งโนง
- ประเภทของเพลง และทำนองร้อง เช่น อื้อ ซอ ค่าว อ้า
ซอจะปุ ซอเงี้ยว ซอดาด
- ประเภทการแข่งขันหรือบรรเลงทั่วไป เช่น วงกลอง
สะบัดชัย

ภาคกลาง

- วงปี่พาทย์พื้นบ้าน แตรวง วงกลองยาว
- ประเภทของเพลง และทำนองร้อง เช่น เพลงกล่อมลูก
เพลงน้อย เพลงอีแซว เพลงร้อยพรรษา เพลงรำภาข้าวสาร
เพลงสงฟาง เพลงรำโทน

อีสาน

- วงพินแคนโหวด วงกันตรึม วงหมอลำ วงโปงลาง
วงดนตรีดุ่มโมง
- ประเภทของเพลงและทำนองร้อง เช่น เพลงโคราช
ลำเต้ย ลำกลอน ลำพื้น เจริญ

ภาคใต้

- วงดนตรีโนรา วงดนตรีหนังตะลุง วงกาหลอ วงดนตรี
ประกอบการแสดงมะโย่ง วงดนตรีซีละ วงดนตรีรองเง็ง
วงดนตรีในพิธีตือรี วงดนตรีในพิธีกรรมลิมนต์
- ประเภทของเพลง และทำนองร้อง เช่น เพลงบอก
เพลงเรือ เพลงนา เพลงคำตัก

■ อิทธิพลของดนตรีต่อสังคมไทย

- ดนตรีเป็นเรื่องของเสียงที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของมนุษย์ เสียงดนตรีช่วยสร้างเสริมจิตใจของมนุษย์ จรรโลงใจ ให้มีความสุข อิ่มเอิบ คุณค่าของดนตรีสนองต่อกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น งานพระราชพิธี งานพิธีกรรมของประชาชน งานรื่นเริง
- สื่อกลางที่ดีที่สุดของกิจกรรมดังที่กล่าวนี้อยู่ที่ความรู้สึกในกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นเป็นสำคัญ

เพื่อให้เข้าใจอิทธิพลของดนตรี จึงควรเข้าใจความรู้พื้นฐานของดนตรีโดย
ภาพรวมและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทยตามหัวข้อ

ธรรมชาติและเสียงของดนตรีไทย

ความเชื่อของคนไทยที่นำมา
สู่อิทธิพลของดนตรี

องค์ประกอบของดนตรีไทย

เสียงดนตรี

เสียงที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมาโดยนำเสียงต่างๆ มาจัดระบบให้ได้สัดส่วน มีความกลมกลืนกัน

ทำนอง

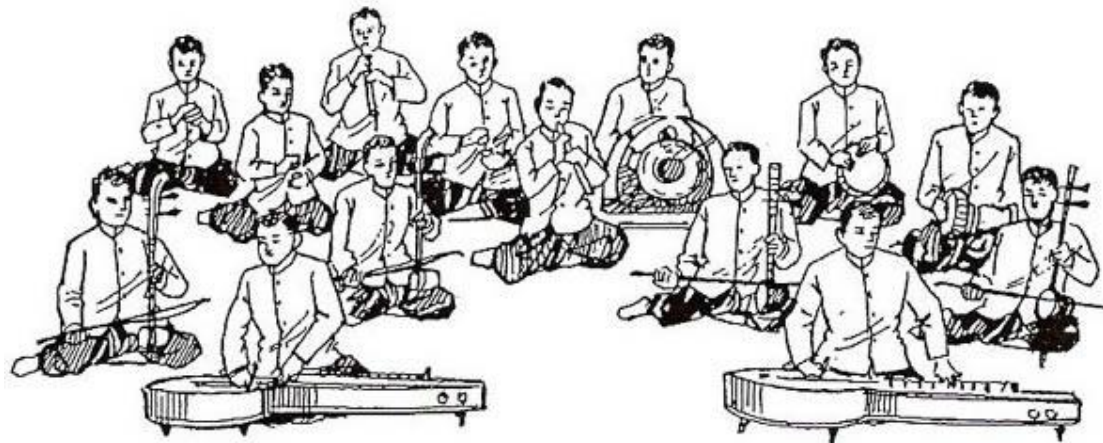
เสียงต่ำ เสียงสูง เสียงสั้น เสียงยาว เสียงทุ้ม เสียงแหลมของดนตรีหรือบทเพลง ทำนองของดนตรีของบทเพลงแต่ละเพลงนั้นมีลักษณะแตกต่างกันออกไป

จังหวะ

การเคลื่อนไหวที่สม่ำเสมออาจกำหนดไว้เป็นความช้า-เร็วต่างกัน เช่น เพลงจังหวะช้า เพลงจังหวะเร็ว

การประสานเสียง

เสียงของเครื่องดนตรี และเสียงร้องเพลงของมนุษย์ที่มีระดับเสียงต่างกัน เปล่งเสียงออกมา พร้อมกัน เสียงที่เปล่งออกมาต้องผสมผสานกลมกลืนกัน

ระบบเสียง และทำนองของดนตรีไทย

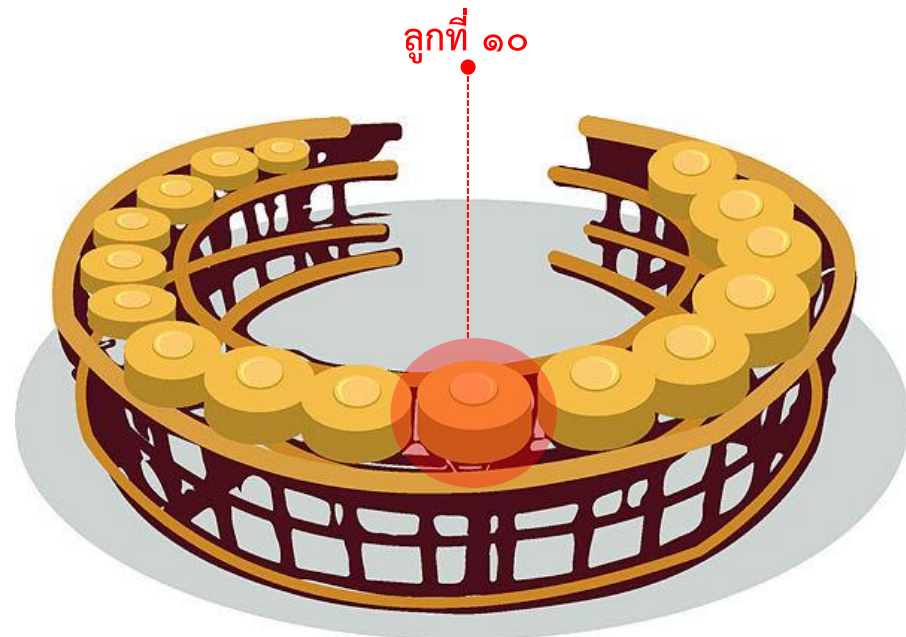
■ ระบบเสียงของดนตรีไทย

- มีทั้งหมด ๗ เสียง เช่นเดียวกับดนตรีสากล แต่ต่างกันตรงที่ระยะความห่างของช่วงเสียงในแต่ละระดับของดนตรีไทยจะมีความห่างเท่ากัน ๑ เสียงเต็มทุกเสียง ไม่มีช่วงครึ่งเสียงเหมือนดนตรีสากล ระดับเสียงของดนตรีไทยจะใช้ฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องกำหนดระดับเสียง ซึ่งศัพท์สังคีต เรียกว่า “ทาง”

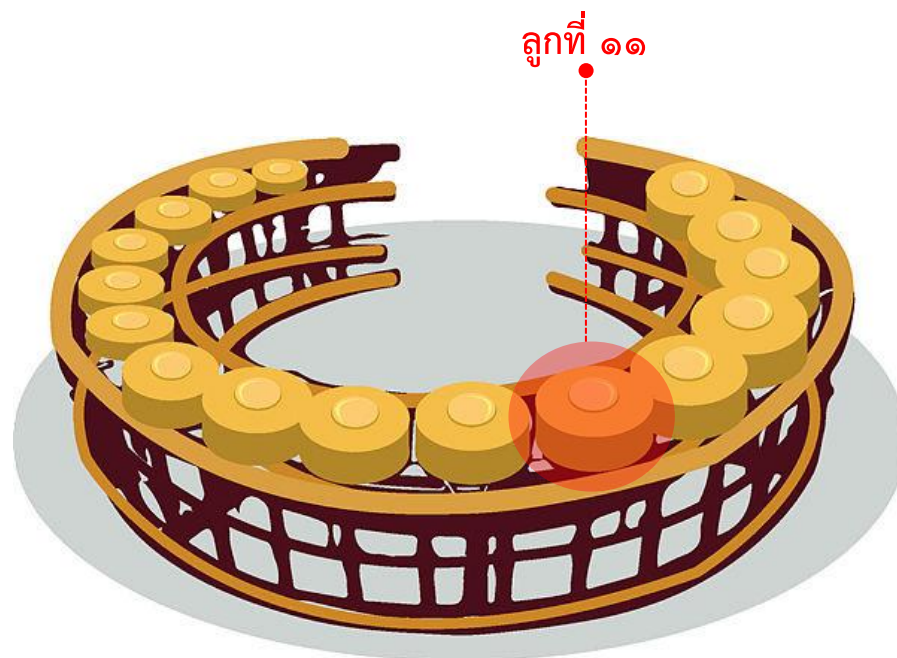

● ตารางเปรียบเทียบระดับเสียงของดนตรีไทยและดนตรีสากล

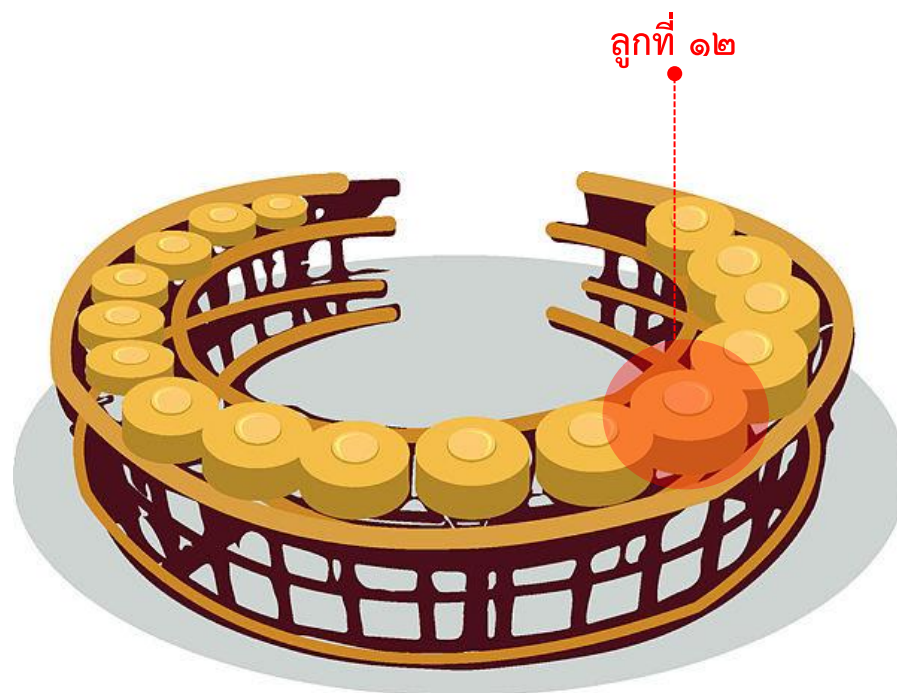
ระดับเสียงดนตรีไทย	ระดับเสียงสากล	ลูกฆ้องวงใหญ่	วงที่ใช้บรรเลง
<ul style="list-style-type: none"> ทางเพียงออล่างหรือทางในลด	<ul style="list-style-type: none"> ฟา	<ul style="list-style-type: none"> ลูกที่ ๑๐	<ul style="list-style-type: none"> ปี่พาทย์ไม้นวม ปี่พาทย์ดีกดำบรรพ์

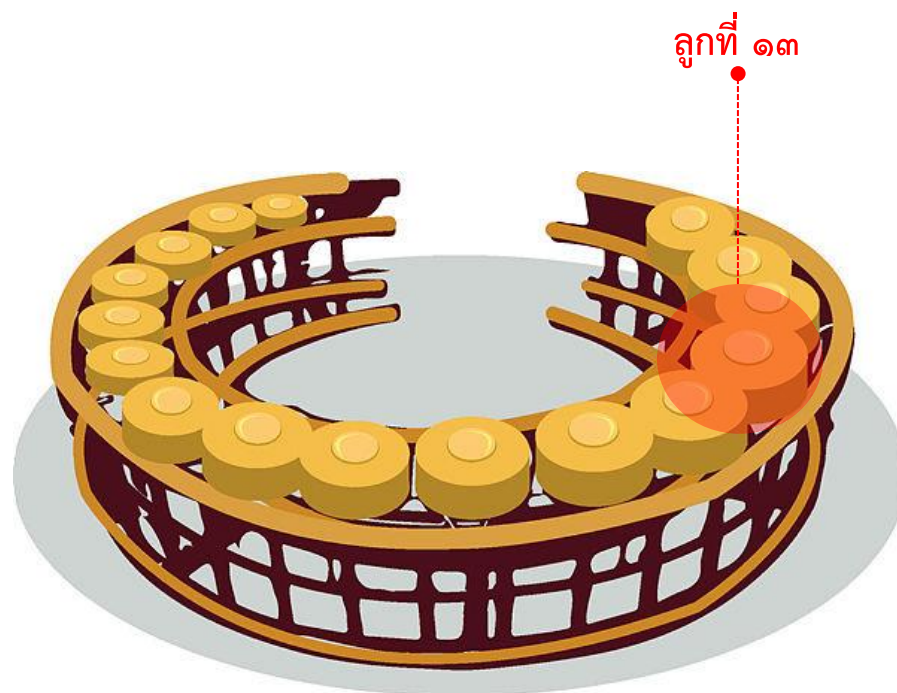
ระดับเสียงดนตรีไทย	ระดับเสียงสากล	ลูกฆ้องวงใหญ่	วงที่ใช้บรรเลง
<ul style="list-style-type: none"> ทางใน 	<ul style="list-style-type: none"> ซอล 	<ul style="list-style-type: none"> ลูกที่ ๑๑ 	<ul style="list-style-type: none"> ปี่พาทย์ไม้แข็ง ใช้ปี่ใน

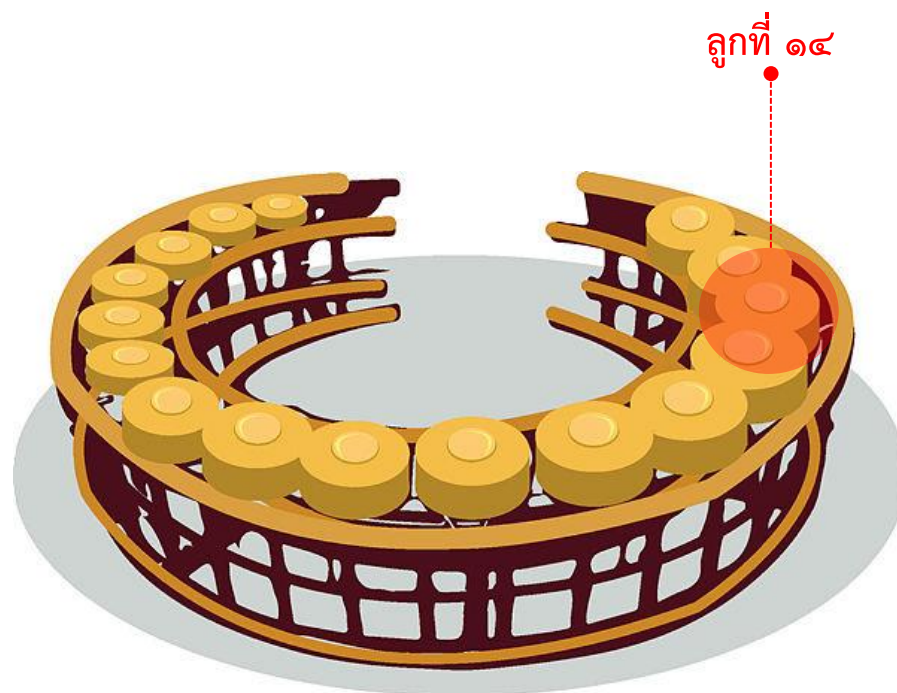
ระดับเสียงดนตรีไทย	ระดับเสียงสากล	ลูกฆ้องวงใหญ่	วงที่ใช้บรรเลง
<ul style="list-style-type: none"> ทางกลาง 	<ul style="list-style-type: none"> ลา 	<ul style="list-style-type: none"> ลูกที่ ๑๒ 	<ul style="list-style-type: none"> ปี่พาทย์ไม้แข็งใช้ปี่กลาง

ระดับเสียงดนตรีไทย	ระดับเสียงสากล	ลูกฆ้องวงใหญ่	วงที่ใช้บรรเลง
<ul style="list-style-type: none"> ทางเพียงอบบนหรือทางนอกต่ำ 	<ul style="list-style-type: none"> ซีแฟลต 	<ul style="list-style-type: none"> ลูกที่ ๑๓ 	<ul style="list-style-type: none"> เครื่องสายมโหรีใช้ขลุ่ยเพียงออ

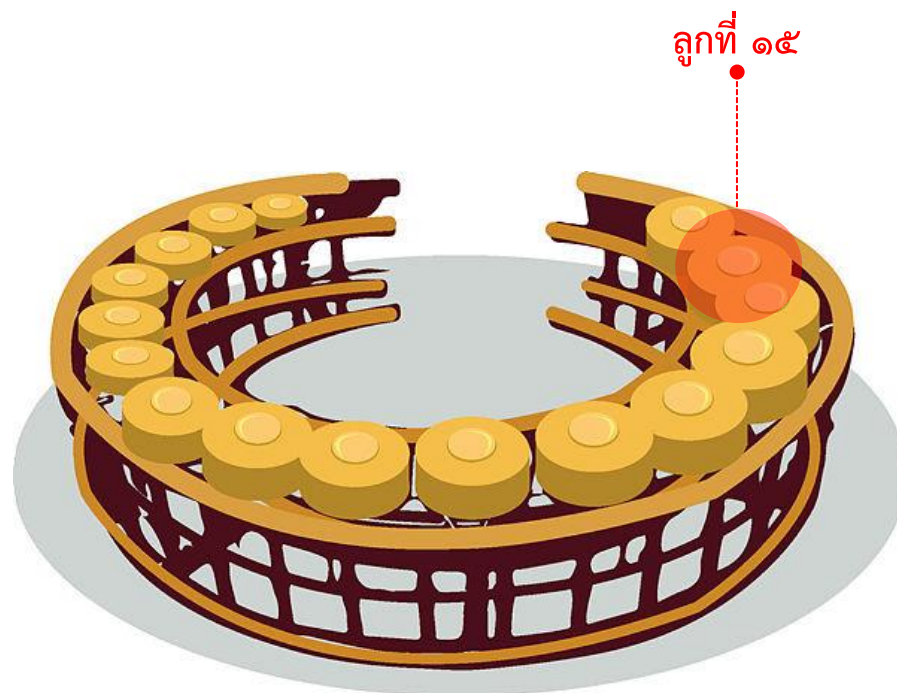

ระดับเสียงดนตรีไทย	ระดับเสียงสากล	ลูกฆ้องวงใหญ่	วงที่ใช้บรรเลง
<ul style="list-style-type: none"> ทางกรวด หรือ ทางนอก 	<ul style="list-style-type: none"> โด 	<ul style="list-style-type: none"> ลูกที่ ๑๔ 	<ul style="list-style-type: none"> ปี่พาทย์เสภา ใช้ปี่นอก

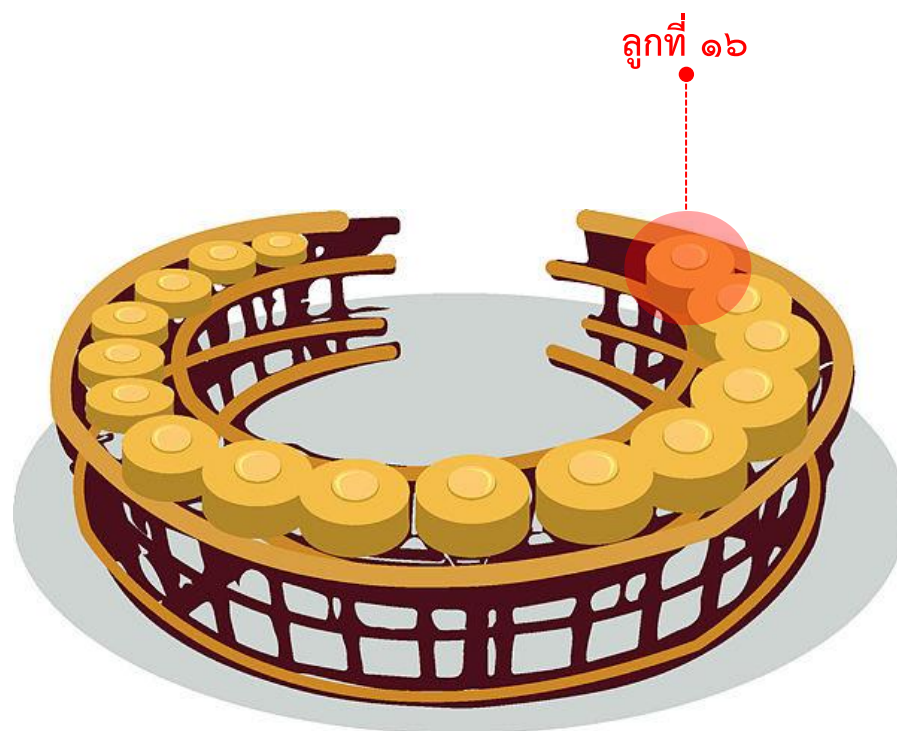

ระดับเสียงดนตรีไทย	ระดับเสียงสากล	ลูกฆ้องวงใหญ่	วงที่ใช้บรรเลง
<ul style="list-style-type: none"> • ทางกลางแหบ 	<ul style="list-style-type: none"> • เร 	<ul style="list-style-type: none"> • ลูกที่ ๑๕ 	<ul style="list-style-type: none"> • ปี่พาทย์ใช้ปี่กลางทางแหบ

ระดับเสียงดนตรีไทย	ระดับเสียงสากล	ลูกฆ้องวงใหญ่	วงที่ใช้บรรเลง
<ul style="list-style-type: none"> • ทางกลางแหบ 	<ul style="list-style-type: none"> • มี 	<ul style="list-style-type: none"> • ลูกที่ ๑๖ 	<ul style="list-style-type: none"> • เครื่องสายปี่ชวา

■ ทำนองของดนตรีไทย

- เสียงลักษณะต่างๆ สูงบ้าง ต่ำบ้าง สั้นบ้าง ยาวบ้าง ที่ผู้ประพันธ์นั้นได้นำมาเขียนเรื่องให้ต่อเนื่อง ผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืน ทำนองของดนตรีไทย แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท

ทำนองร้อง

หรือท่วงร้องที่ประพันธ์ขึ้น สำหรับให้ผู้ขับร้องร้องส่งให้ดนตรีรับ ประกอบด้วยทำนองที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ขึ้นและเนื้อร้องผู้ขับร้องจะต้องปรุงแต่งทำนองหลักให้เหมาะสมกับระดับเสียงและความหมายของเนื้อร้อง

ทำนองบรรเลง

หรือท่วงเครื่อง ทำนองที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ขึ้นสำหรับให้เครื่องดนตรีต่างๆ บรรเลงซึ่งผู้บรรเลงสามารถพลิกแพลงทำนองหลักจากลูกช้องเป็นทำนองเต็มให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละชนิดได้ แต่ต้องเป็นไปตามแบบแผน

ลักษณะของบทเพลงไทย

วรรค

ส่วนหนึ่งของทำนองเพลงที่กำหนดโดยความยาวของจังหวะหน้าทับทำนองเพลง ๑ วรรค มีความยาวเท่ากับ ๑ จังหวะหน้าทับ

ท่อน

ทำนองเพลงที่มีความยาวตั้งแต่ ๒ วรรคขึ้นไปก็นำมาเรียบเรียงติดต่อกันเป็นส่วนหนึ่งของเพลง

จับ

ความหมายเดียวกับ “ท่อน” แต่ใช้เรียกทำนองเพลงเชิดนอกที่ใช้ปี่นอกบรรเลงประกอบการแสดงหนังใหญ่ โดยการแสดงแต่ละครั้งคนเชิดจะเชิดหนึ่งจับออกมา ๓ คู่ ในแต่ละคู่ ผู้บรรเลงปี่นอกจะต้องบรรเลงเพลงเชิดนอก ๑ จับ ดังนั้นในการบรรเลง เพลงเชิดนอกที่ถูกต้อง จึงต้องบรรเลงให้ครบทั้ง ๓ จับ

ตัว

ความหมายเดียวกับ “ท่อน” และ “จับ” ต่างกันเพียง “ตัว” ใช้สำหรับเรียกสัดส่วนของเพลงบางประเภท ได้แก่ เพลงตระ และเพลงเชิดต่างๆ ยกเว้นเพลงเชิดนอกที่เรียกเป็น “จับ” อีกทั้งเพลงที่นับเป็นตัวจะมีลักษณะพิเศษ คือ ทำนองตอนท้ายของทุกตัวนั้นจะลงท้ายเหมือนกัน

เพลง

ทำนองที่ดุริยางค์ได้ประพันธ์ขึ้นจากจินตนาการของตน หรือแรงบันดาลใจ โดยจะมีจังหวะช้าหรือเร็วหรือยาวไม่เท่ากัน แต่แบบแผนที่ถูกต้องของเพลงไทยโบราณ คือ ท่อนหนึ่งควรมีความยาวไม่น้อยกว่า ๒ จังหวะหน้าทับ

เพลงไทย

สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท

๑

เพลงขับร้อง

เพลงที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับดนตรีบรรเลงร่วมกับการขับร้อง

เพลงเถา

เพลงๆ เดียวที่บรรเลง หรือ ขับร้องติดต่อกันโดยมีอัตราจังหวะลดหลั่นกัน ตั้งแต่อัตราจังหวะ ๓ ชั้น (ช้า) ๒ ชั้น (ปานกลาง) และชั้นเดียว (เร็ว) เช่น เพลงราตรีประดับดาวเถา

เพลงตับ

เพลงหลายๆ เพลงที่นำมาบรรเลงหรือขับร้องต่อเนื่องกัน แบ่งย่อยออกได้ เป็น ๒ ประเภท คือ ตับเพลง เป็นเพลงที่นำมาบรรเลง หรือขับร้องต่อเนื่อง กัน และตับเรื่อง คือ เพลงที่นำมาบรรเลง หรือขับร้องต่อเนื่องกัน โดยมีบทร้องเป็นเรื่องราวเดียวกัน

เพลงเกร็ด

เพลงที่นำมาบรรเลง หรือขับร้องอิสระ ไม่จำเป็นต้องบรรเลง หรือขับร้องร่วมกับเพลงอื่นๆ ส่วนใหญ่จะเป็นเพลงที่มีบทร้องบรรยายเกี่ยวข้องกับธรรมชาติการชมความงาม การอวยพร หรือเป็นคติสอนใจ

๒

เพลงบรรเลง

เพลงที่ประพันธ์ขึ้นเฉพาะสำหรับเครื่องดนตรีบรรเลง

เพลงโหมโรง

ใช้บรรเลงเป็นเพลงแรกก่อนการบรรเลงหรือการแสดงจะเริ่ม

เพลงหน้าพาทย์

เป็นเพลงชั้นสูงที่ใช้บรรเลงในพระราชพิธี พิธี หรืองานที่ต้องการแสดงถึงความศักดิ์สิทธิ์ หรือบรรเลงประกอบกิจการต่างๆ ของผู้แสดงโขน หรือละคร

เพลงเรื่อง

เพลงที่นำมาบรรเลงติดต่อกันโดยใช้บรรเลงประกอบพิธีต่างๆ ไม่มีการขับร้องมาเกี่ยวข้อง

เพลงหางเครื่อง

เพลงที่บรรเลงต่อท้ายเพลงใหญ่อาจมีสำเนียงเดียวกับเพลงใหญ่ ซึ่งเพลงส่วนใหญ่มีทำนองสั้นๆ และมีจังหวะสนุกสนาน

เพลงออกภาษา

เพลงที่มีสำเนียงภาษาต่างๆ ที่บรรเลงติดต่อกันหลังจากบรรเลงเพลงแม่จบ โดยมีลักษณะคล้ายเพลงหางเครื่องต่างกันตรงที่มีได้บรรเลงเพียงสำเนียงใดสำเนียงหนึ่ง

เพลงลูกหมด

เพลงที่มีทำนองสั้น จังหวะเร็ว แสดงนัยว่าเพลงที่บรรเลงนั้นจะจบลงแล้ว

เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ทางดนตรี

บรรทัดที่ใช้ในการบันทึกโน้ต

- การบันทึกโน้ตเพลงไทยปกติโดยทั่วไปบรรทัดหนึ่งจะแบ่งออกเป็น ๘ ห้องเท่าๆ กัน โดยในแต่ละห้องประกอบด้วยตัวอักษรที่ใช้แทนเสียงตัวโน้ต ๔ ตัว

สัญลักษณ์แทนเสียงตัวโน้ต

- โน้ตเพลงไทยไม่นิยมบันทึกลงในบรรทัด ๕ เส้น เหมือนโน้ตสากล แต่มีรูปแบบที่ได้กำหนดไว้อย่างเหมาะสมกับดนตรีไทยแล้ว ทั้งที่ใช้ตัวเลขแทนเสียงและใช้ตัวอักษรแทนเสียง โดยในปัจจุบันนิยมใช้ตัวอักษรแทนเสียง ระดับเสียงของดนตรีไทยมีทั้งหมด ๗ เสียง เช่นเดียวกับโน้ตสากลซึ่งแต่ละช่วงเสียงจะห่างกัน ๑ เสียงเต็มเท่ากับทุกเสียง ไม่มีระยะครึ่งเสียงเหมือนโน้ตสากล

เครื่องหมายที่แสดงถึงการปฏิบัติซ้ำ

- เส้นหนา “ | ” ใช้เขียนหน้าเส้นแบ่งห้องและหลังห้องที่ต้องการให้ปฏิบัติทำนองนั้นซ้ำปกติจะเขียนไว้ต้นท่อนและท้ายท่อนเพื่อให้บรรเลงกลับต้นอีกครั้ง

เครื่องหมายแสดงการแบ่งพวกปฏิบัติ

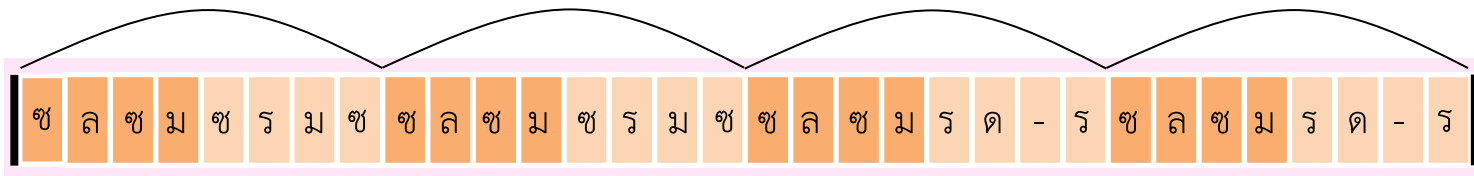
- โดยทำนองเพลงไทยบางตอนนั้นอาจมีการบรรเลงที่เรียกว่า “ลูกล้อหรือลูกขัด” มีการแบ่งผู้บรรเลงเป็น ๒ พวก จึงใช้เครื่องหมาย “ ( ) ” เขียนบนทำนองของแต่ละพวก เพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้อง

สัญลักษณ์แทนความยาวของจังหวะ

- เสียงของตัวโน้ตนั้นมีทั้งเสียงสั้นและเสียงยาว ซึ่งในการบันทึกโน้ตเสียงยาวจะใช้สัญลักษณ์ “ - ” แทนความยาวของจังหวะ โดยหนึ่งขีดมีค่าเท่ากับความยาวของโน้ต ๑ ตัวหากยาวมากก็เพิ่มจำนวนสัญลักษณ์ตามขนาดความยาวของตัวโน้ตแต่ละตัวว่า ผู้ประพันธ์ต้องการให้มีความยาวมากน้อยเพียงใด

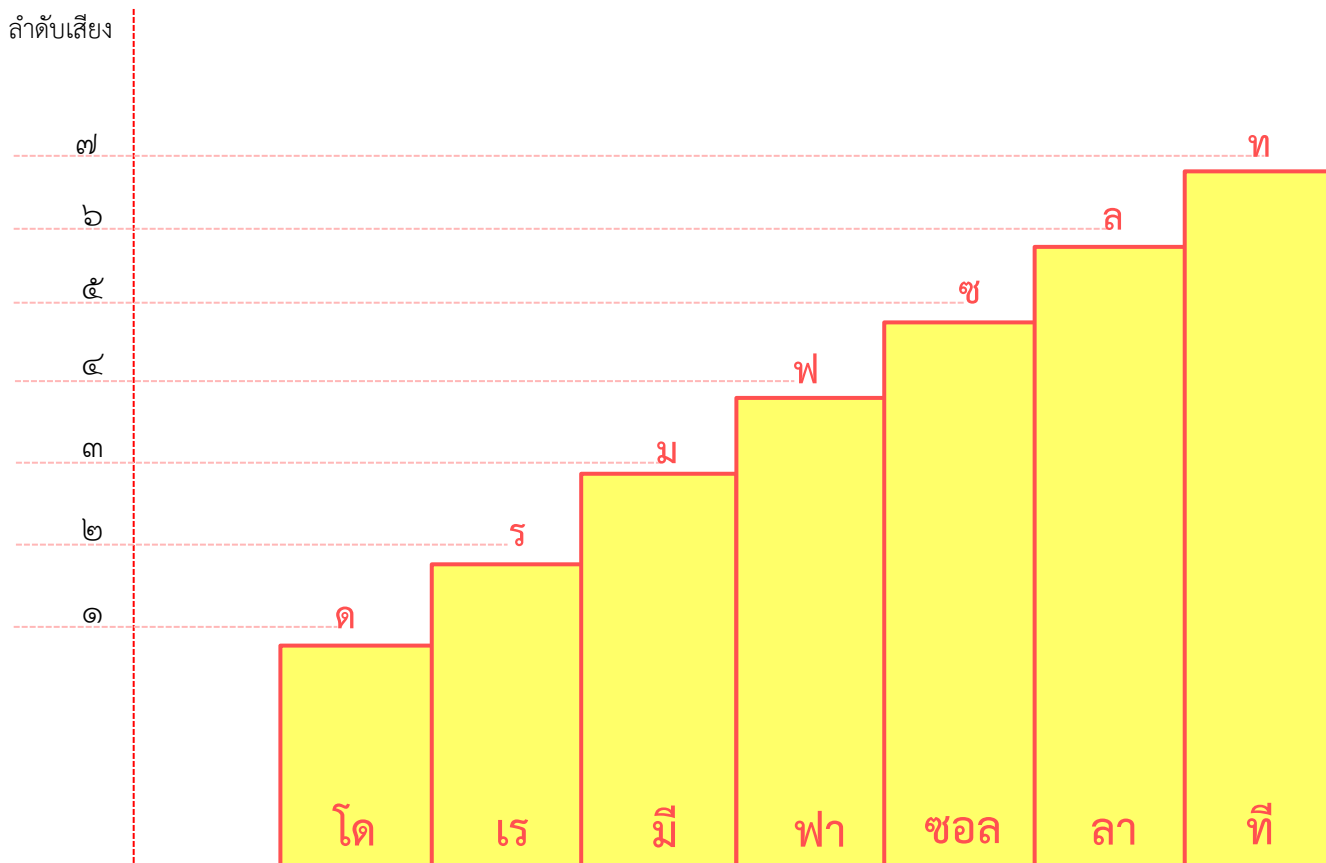
ตัวอย่าง

เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรีที่กล่าวข้างต้น

■ ระดับเสียงของโน้ตดนตรีไทย

ระดับเสียงเพลงไทยประกอบด้วยเสียง ๗ เสียง เดิมใช้ตัวเลขแทนเสียง ปัจจุบันใช้ตัวอักษรแทนเสียงแต่ละเสียง

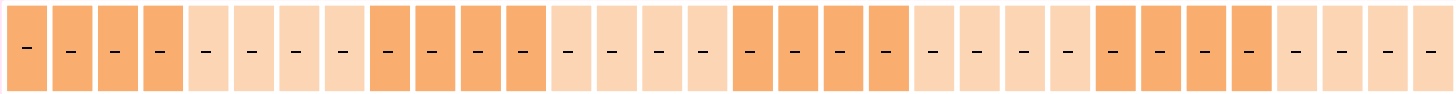

รูปแบบการบันทึกโน้ตเพลงไทย

โน้ตเพลงไทยที่ใช้ปัจจุบันมีใช้ทั้งที่เป็นตัวอักษรและเป็นตัวเลข เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงดนตรี หรือเสียงร้อง ดังนั้น ในการบันทึกโน้ต ๘ ห้อง ๑ บรรทัด จึงมีอัตราเท่ากับ ๑ จังหวะของหน้าทับปรบไ้ ๒ ชั้น หรือ ๑ จังหวะของหน้าทับสองไม้ ๓ ชั้น ดังนี้

ตำแหน่งการบรรจุตัวโน้ตเพลงใน ๑ ห้องปกติ กำหนดตัวโน้ต ๔ ตัว ดังนี้

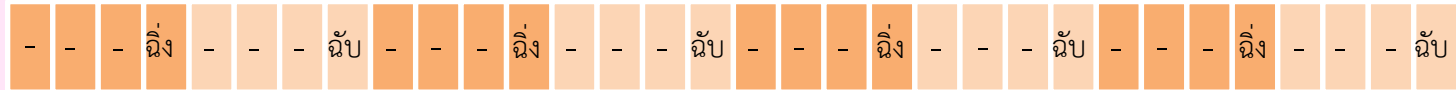

ในแต่ละห้องเพลง เมื่อกำกับจังหวะฉิ่ง มีลักษณะดังนี้

๓ ชั้น

๒ ชั้น

ชั้นเดียว

การบันทึกตัวโน้ต เต็มทุกตำแหน่ง ทุกห้องทั้ง ๒ ห้อง ๑ บรรทัด มีลักษณะ ดังนี้

ด ร ม ฟ ช ล ท ด ร ม ฟ ช ล ท ด ร ม ฟ ช ล ท ด ร ม ฟ

การบันทึกตัวโน้ต ๒ ตัวโน้ตใน ๑ ห้องเพลง มีลักษณะ ดังนี้

- ด - ร - ม - ฟ - ช - ล - ท - ด - ด - ท - ล - ช - ฟ - ม - ร - ด

การบันทึกตัวโน้ต ๑ ตัวโน้ตใน ๑ ห้องเพลง มีลักษณะ ดังนี้

- - - ด - - - ร - - - ม - - - ฟ - - - ช - - - ล - - - ท - - - ด

การบันทึกตัวโน้ต ๒ ห้องเพลง บรรจุโน้ตที่จังหวะหนัก ๑ ตัวโน้ต ดังนี้

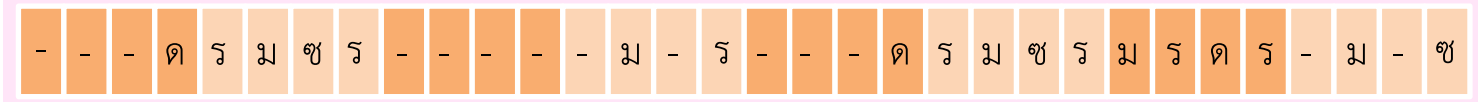
- - - - - ด - - - - - ล - - - - - ช - - - - - ม

การบันทึกตัวโน้ต ๓ ตัวโน้ตใน ๑ ห้องเพลง มีลักษณะ ดังนี้

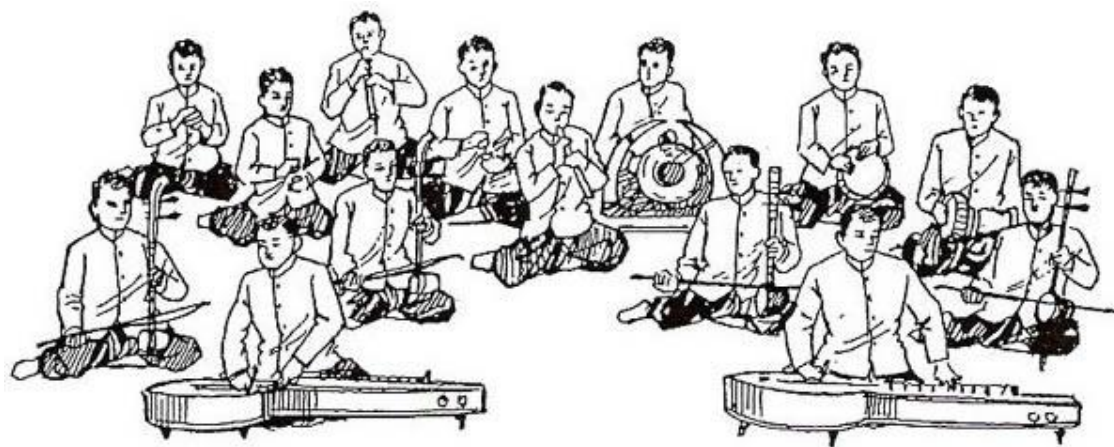
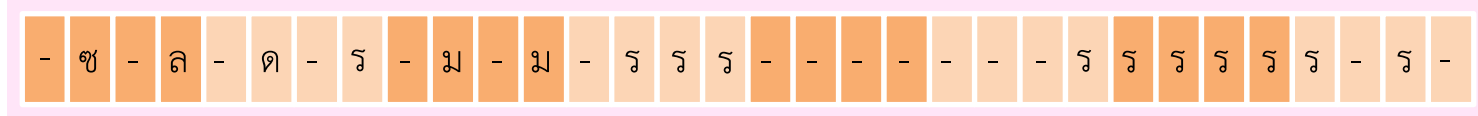
- ม ร ด - ร ด ล - ด ล ช - ล ช ม - ม ช ล - ช - ด - ล ด ร - ด ร ม

การบันทึกตัวโน้ต ผสมแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน มีลักษณะ ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑

ตัวอย่างที่ ๒

ตัวอย่างการอ่าน เขียน และร้องตามโน้ตบทเพลงไทย

■ โน้ตทั่วไปที่มีความยาวของจังหวะเท่าๆ กัน

ตัวอย่าง อ่านโน้ตต่อไปนี้พร้อมเคาะจังหวะตรงตัวที่ ๒ และ ๔ ของแต่ละห้อง

↑ = จังหวะยก   ↓ = จังหวะเคาะ

■ โน้ตที่มีเสียงยาวเท่ากับโน้ต ๒ ตัว

ตัวอย่าง อ่านโน้ตต่อไปนี้พร้อมเคาะจังหวะตรงตัวที่ ๒ และ ๔ ของแต่ละห้อง โน้ตตัวใดที่มี เครื่องหมาย “-” ตาม ให้ อ่านเสียงยาวครบตามจังหวะ

↑ = จังหวะยก   ↓ = จังหวะเคาะ

■ โฉนตที่มีเสียงยาวและสั้นปนกัน

ตัวอย่าง อ่านโน้ตต่อไปนี้พร้อมเคาะจังหวะตรงตัวที่ ๒ และ ๔ ของแต่ละห้อง

↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑																
ด	ร	ด	ล	-	ซ	-	ม	-	-	ซ	ล	ด	ซ	-	-	ด	ร	ด	ล	-	ซ	-	ม	-	-	ร	ด	ร	ด	-	-
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓

↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
-	ซ	-	ม	-	ร	-	ม	ซ	ม	ร	ด	ร	ม	-	-	-	ซ	-	ม	-	ร	-	ม	-	-	ร	ด	ร	ด	-	-	
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓

↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	↑	
ฟ	ฟ	ฟ	ฟ	-	ม	-	ร	-	-	ล	ด	ล	ซ	-	-	ฟ	ฟ	ฟ	ฟ	-	ม	-	ร	-	-	ซ	ม	ร	ด	-	-	
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓

↑ = จังหวะยก

↑ = จังหวะเคาะ

อัตราจังหวะพื้นฐานของเพลงไทยเดิมที่นิยมบรรเลงกันทั่วไป

บัญญัติไว้เป็นศัพท์สังคีต ๓ คำ

- ๓ ชั้น
- ๒ ชั้น
- ชั้นเดียว

□ ๓ ชั้น

- อัตราจังหวะที่มีความยาวมากที่สุด หรือช้าที่สุด มีความยาวกว่าอัตราจังหวะ ๒ ชั้น ๑ เท่า และยาวกว่าอัตราจังหวะชั้นเดียว ๔ เท่า ถ้าเคาะตามจังหวะฉิ่งจะเคาะตรงโน้ตตัวที่ ๔ ของห้องคู่ คือ ห้องที่ ๒ ๔ ๖ ๘

□ ๒ ชั้น

- อัตราจังหวะที่มีความยาวปานกลาง จะสั้นกว่าอัตราจังหวะ ๓ ชั้น ๑ เท่า ยาวกว่าอัตราจังหวะชั้นเดียว ๑ เท่า ดังนั้น ถ้าเคาะตามจังหวะฉิ่ง ให้เคาะตรงโน้ตตัวที่ ๔ ของแต่ละห้อง

□ ชั้นเดียว

- อัตราจังหวะที่สั้นที่สุด มีความยาวเท่ากับครึ่งหนึ่งของอัตราจังหวะ ๒ ชั้น ถ้าเคาะตามจังหวะฉิ่งจะเท่ากับจังหวะย่อยของโน้ตที่ได้ฝึกปฏิบัติข้างต้น คือ จังหวะฉิ่งจะลงที่โน้ตตัวที่ ๒ และจังหวะฉับจะลงที่โน้ตตัวที่ ๔

ตัวอย่างบทเพลงไทย อัตรา ๒ ชั้น

: สำหรับฝึกอ่านโน้ต และเคาะจังหวะบทเพลง

เพลง สร้อยเพลง

เพลงทำนองเก่า ไม่ทราบนามผู้แต่ง

The diagram shows four lines of musical notation for two songs. Each line consists of a row of boxes containing Thai characters (notes) and a row of arrows indicating the rhythm (up for quarter note, down for quarter note).

Line 1 (Song 1): -, ท, ด, ด, ด, -, ท, ร, ด, ด, ด, ด, -, ช, ฟ, ร, -, ด, -, ท, -, -, ร, ด, ท, ด, -, ร

Line 2 (Song 1): -, ฟ, -, ฟ, -, -, -, ร, -, -, -, ด, ท, ร, ด, ท, -, -, ล, ช, -, ล, -, ช, -, ช, -, ช, ร, ช, -, ด

Line 3 (Song 2): -, -, -, ท, -, ด, ด, ด, -, ท, ร, ด, ด, ด, ด, -, ล, ช, ม, -, ร, -, ด, ม, ร, ด, ช, ล, ท, ด, ร

Line 4 (Song 2): -, -, -, -, -, -, -, ม, ร, ช, ด, -, ร, -, ม, -, ช, -, ล, -, ช, -, ม, -, -, -, ร, -, -, -, ด